

ЗМІСТ:

МИХ. ГРУШЕВСЬКИЙ: До наших читачів.....	225
МАРКО ВОВЧОК: Гайдамаки.....	229
ОЛЕКСАНДР ГРУШЕВСЬКИЙ: Сучасне українське письменство в його типових представниках: Загальний погляд на українську літературу XIX віку.....	245
М. ЧЕРНЯВСЬКИЙ: Варвари, повість (далі).....	268
Л. ЖЕБУНЬОВ: Несподівана пригода (Уривок з спомінів минулого).....	284
Ю. КМІТ: Іду на скаргу.....	289
МИХ. ГРУШЕВСЬКИЙ: По світу. З подорожних вражень (Венеція, минаючі, З артистичної спадщини Венеції, Тоскана, Флоренція).....	302
ХРИСТЯ АЛЧЕВСЬКА: Відповідь.....	319
МИХ. ЛОЗИНСЬКИЙ: Польська народова демократія (далі).....	320
АЙТОН СІНКЛЕР: Нетри (далі) пер. М. Левицького.....	337
МИХ. МОЧУЛЬСЬКИЙ: З сучасного письменства: Один з ділетантів.....	361
П. КАПЕЛЬГОРОДСЬКИЙ: В темряві.....	373
М. ВОРОНИЙ: Краю мій рідний.....	373
Г. РАЙДЕР-ГАГГАРД: Беніта (Роман) (далі).....	374
Ф. МАТУШЕВСЬКИЙ: З українського життя.....	414
МИХ. ЛОЗИНСЬКИЙ: З австрійської України.....	425
Бібліографія.....	439
Книжки надіслані до редакції.....	484
Від адміністрації Л.-Н. Вістника.....	448
Оголошення.....	
Зміст дванадцятої книжки Л.-Н. Вістника.....	

ЛІТЕРАТУРНО- НАУКОВИЙ ВІСТНИК

ЛЬВІВ - КИЇВ.

З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка
під зарядом К. Беднарського.

Небувала нагода зложити власну бібліотеку дешевим коштом!!

З кожної з нижше поданих серій, зложених з 6, 5 або 4 опрацьованих книжок, добірних видань Українсько-руської видавничої Спільноти, в номінальній вартості **звичайно 10 до 12 копійок**, висилає нижше підписана книгарня **за ціну тільки 7 копійок** з тим, що замовлене треба присилати **найшвидше до 1 червня 1909 р.** та лише **за готівкою**. При замовленні просимо називати число серій **словами**. При надісланню грошей з гори доставимо посилки оплаченою поштою. Хто купує три серії відразу, дістає в **додатку** одну книжку тогож видання після власного вибору. Хто обов'язуєся спроводити всі серії, тому надаємо право знижки на 12 місяців, так що протягом одного року на так користних умовах зможе придбати собі гарну власну бібліотеку. Замовлення приймає:

КНИГАРНЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА

У Львові, ул. Театральна ч. 1.

1. серія.		7. серія.		14. серія.	
Подиславич, Орли	2 20	Авдикович, Моя популярн.	2 60	Коцюбинський, По люд-	
Вінок, Нар. оповіданя І.	2 —	Адріян, Аграр. процес . . .	1 40	ському	2 —
Дзюновський, Хлопська		Винниченко, Повісти . . .	3 —	Лукіянович, Від кривди . . .	2 —
росілість	2 40	Воробкевич, Над Прутом	1 60	Мартович, Хитрий Панько	1 50
не, Подорож на Гарц	1 20	Драгоманів, Шевченко . . .	2 —	Франко, На лоні природи	3 60
вчій, Мальва	1 50			Фрас, Нарис геології	1 60
вчій, Народність	1 —	8. серія.		15. серія.	
2. серія.		Інтрем, Політ. економія . . .	4 —	Драгоманів, Листи	4 40
Вінок, Іст. геогр. відкрить	2 20	Чайковський, Оповіданя . . .	2 —	Франко, Захар Беркут	1 60
залів, Громадські про-		Франко, Воєн. конструктор . .	2 20	Флямаріон, Небо	2 40
исловий	1 60	Ярошинська, Перекиньчики	2 60	Чехов, Змора	2 40
Твій, Том Соєр	3 —	9. серія.		16. серія.	
пасан, Горля	1 30	Кобиланська, До світа	2 40	Короленко, Судний день	1 20
вчій, Пальм гиля	3 —	Заревич, Хлопська дитина	1 80	Лепкий, Кара	2 40
3. серія.		Катренко, Пан Природа	1 40	Мирний, Лихі люди	1 40
Видлянська, Покора	1 40	Кобринська, Дух часу	1 60	Толстой, Казки	2 40
Вітман, Віз Геншель	1 60	Степняк, Підземна Россія	3 40	Шерер, Палестина	3 50
Вайка, Думи і мрії	1 60	10. серія.		17. серія.	
р, Легенди	2 40	Золя, Жерміналь	6 —	Масперо, Стар. Історія	2 80
ельс, Початок родини	1 90	Коцюбинський, Поєдинок	2 —	Стефанія, Моє слово	4 —
анко, Сім казок	1 40	Стефанія, Дорога	1 60	Толстой, Відроджене 3 т.	3 60
4. серія.		Тен, Фільозофія штуки	1 40	18. серія.	
Вінок, Нар. оповід. II	2 —	11. серія.		18. серія.	
Вєсаєв, Записки	3 —	Мирний, Серед степів	3 —	Лукіянович, За Кадильну	3 —
ельс, Фаєрбах	— 90	Мопсан, Дика пані	1 30	Ковалів, Дезертир	1 60
лїчек, поезії	1 60	Самійленко, Україні	2 —	Стороженко, Марко прокл.	1 40
вчій, Лаговський	3 —	Сроковський, Оповіданя	1 40	Тимченко, Калевала	3 —
5. серія.		Франко, Місія Чума і і	2 80	Ферієр, Дарвінізм	1 70
коцюбинський, В путях		12. серія.		19. серія.	
вчій, Скананий сьвіт	1 —	Ковалів, Риболови	2 —	Гуцков, Урієль Акоста	1 40
вчій, Із хат	1 40	Маковей, Оповіданя	3 —	Кобринська, Ядзя і Катруся	1 80
Стороженко, Література	4 40	Форель, Гігієна	2 40	Конрад, Національна екон.	2 30
анко, поезми	1 60	Франко, Коваль Бассім	1 60	Кравченко, Буденне житє	3 —
6. серія.		Яциків, В царстві сатани	1 60	Франко, Маніпулянтка	2 40
Вінок, Нар. оповід. III	3 80	13. серія.		20. серія.	
Валіца, Композитор	2 —	Левицький, Хмари	4 80	Драгоманів, Листи	3 40
Вєсум, Голод	2 20	Мирний, Морозенко	0 90	Котиський, Вік Одинця	2 20
Вєсєв, Філь. історії	2 80	Нижанковський, Співаник	2 —	Лепкий, 3 жита	1 20
		Сеньобо, Австрія в 19 ст.	1 20	Мартович, Нечитальник	1 60
		Франко, Полуїка	1 40	Коцюбинський, У гр. сьвіт	2 —

До наших читачів.

„Літературно-Науковий Вістник“ докінчує перший рік другого десятиліття свого істновання, і другий рік свого життя в нових, змінених обставинах російської України. Які б не були перешкоди на дорозі його діяльності, з якими-б труднощами і недостачами йому не приходило ся бороти ся, все-ж таки як ціле українське жите, так жите і робота нашого журналу йшло на перед і в сім році, і повні енергії й віри в плодотворність нашої національної роботи ми перейдемо в новий рік, разом з усіма тими хто своєю роботою й помічю причиняв ся до розвою нашого національного життя, з надією на недалеку ліпшу будучність.

Тяжкий і прикрий, задушливий присмерок, що запанував на Україні російській, не задушить енергії й віри тих, хто раз віддав свої сили й душу великому ділу людського поступу. Сірі і вохкі мгли залягають долини, але над ними світять неминушим світом ясні й великі верхи людського життя; сяють путеводні зорі людського поступу й — засвітять і тим захмареним долинам. Темні сили Арімана можуть справляти скільки хочуть свій відьмівський шабаш, але ясна сила благого Агурамазди світить і в пітьмі, віщуючи вічну і постійну побіду людського розуму і любови над кривдою і насильством. Не буде і не може бути такого напруження темної сили, яка-б змогла перепинити похід сього розуму і любови, переняти й загородити всі дороги народнього розвою й поступу. Народня сила, раз розрухана, знаходитиме собі все нові й нові дороги, — оминаючи перешкоди, а не уступаючи перед ними, і творитиме все нові засоби й способи розвою. З твердого креміння викреше вона огненну силу і з мертвого каміння сотворить собі живих синів на місце втрачених, зведених і віднятих.

Яким-би песімістом не бути (а до горячих оптимистів не належемо й ми), треба признати, що українське жите російської України в значній мірі зсунено з мертвої точки, і питанне тільки в силі розмаху, який буде наданий його дальшому рухови. Ті що вкладають свої сили в сю рухову енер-

гію, не марно працюють, і ніяким перешкодам не вдасть ся їй задавити навіть в найтемніших смерках реакції.

Українська суспільність Австрії прожила за сей рік також тяжкі хвилі розчарування і зневіри. Велика енергія і сила були вложені в останні фази політичної й національної боротьби, що здавало ся — повинні були вінчати першими значнішими успіхами народні змагання. Але дійсність принесла гірке розчарування, коли старі хазяї політичної ситуації, підновивши ряди своїх союзників, зістали ся й далі на своїх позиціях. Малодушність огорнула багатьох, по тім сильнім розмаху енергії, і як з одного боку зневіра і розпука виявила ся в звіснім терористичнім актї, так з другого забував заячесердий опортунїзм, страх перед принципальністю і накликання до старої рабської угодовости.

Виступаючи против всяких гріхів супроти живого духу народнього житя, ми різко картали і будемо картати такі прояви малодушности й зневіри в живі сили нашого народу, та ганити всякі проби тактику усвідомлення народніх мас і гартовання суспільности в огні отвертої й щирої, принципальної політики підмінити боязьким, безпринципним опортунїзмом, тактикою тильних сходів.

Серед мраки й пітьми нинішньої переломової доби силкуватимемось підносити як найвище світоч національного житя, самоповажання і самокритики, як першого прояву довіря до живих і творящих сил нашого житя, до його здібности оновлення і розвою.

Будемо прикладати всі старання до того, щоб суспільність нашу держати в курсї інтересів і змагань, якими живе широкий культурний світ по-за межами нашої отчини, даючи єдину правдиву міру нашим змаганням, єдині критерії нашому житю. З другого боку, „свивая оба полы сего времени“, в світлі наших змагань слїдитимемо наші суспільні і національні традиції, — ті невмирущі звязи, які лучать глибоко заложеними в нашім житю сполучниками наші нинішні змагання з пориваннями і мріями попередніх поколінь.

Будемо пильнувати далі нашого завдання — в тіснійшій лучности і звязи тримати обидві часті нашої землі: велику Україну російську, з її безмежними просторами і перспективами, і малу, але сильнішу своїм національним житєм Україну австрійську, будемо дбати про те, щоб розділені сили їх єдна-

ти в спільній, плановій роботі. Чуємо, що наша робота в тім не марна, і коли-б більше нічого понад се оживленне ослаблених звязей двох частин нашого національного тіла і їх зростання в оден національний організм не було нашою метою і ділом, ми радісно служили б йому одному й мали повне вдоволення від усякого значнійшого поступу в нім.

Велику радість приносила нам свідомість, що з року на рік довкола нас росте і множить ся „читатель-друг“, як у Галичині так і в Росії, і з довірем і симпатією приймає наше слово і змагання до національного подвигнення нашого народу, до його культурного і політичного розвою, до єднання в повноті національного життя.

Приємно було, що й матеріальне становище нашого журналу поправило ся дещо; що збільшення передплати, вчинене сього року з огляду на збільшення розмірів нашого журналу — взагалі ризиком в нинішнім нашім убожестві, не зменьшило числа наших приятелів; число наших читачів зросло і в Росії і в Австрії, і число російських передплатників доганяє все більше число австрійських. Та все таки і се число занадто не велике як на наш журнал, і ми просимо памятати про се всіх наших прихильників і дбати про поширення журналу, бо від сього залежить його дальший розвій. Усю надвишку з збільшення передплатної ціни ужито на поширення розмірів журналу, і сього року його збільшено, через збільшення складу (гранки набору) і помноження числа аркушів на 18⁰/₀. Се збільшення одначе далеко не відповідає ще потребам нашого журналу. Як наші читачі бачуть хочби з редакційних виказів, журнал зістаєть ся і тепер ще занадто малим в порівнянню з призначеним для нього матеріалом. Через се приходиться ся не раз прийнятим статям чекати черги по кілька місяців, часом навіть по півроку і більше¹⁾. А ще гірше, що через таку нерозмірність матеріялу і місця для нього редакція мусить зменьшати свою ініціативу, ставати більше пасивною: коли матеріялу надсиланого співробітниками, якого шкода не прийняти, стає багато, редакція меньше замовляє статей сама, на теми їй пожадані, а се для журналу, який хоче провадити свої погляди й гадки, все неприємно. Не вва-

¹⁾ На погіху нашим співробітникам можемо одначе сказати, що сьогорічнї „залежи“ в значній мірі були спричинені попереднім роком і з збільшенням журналу, навіть сьогорічним, вони скорше змаліли як зросли.

жаючи можливим знову підвищати передплату, ми всеж таки бачимо себе змушеними, в інтересах журналу, далі збільшати його розміри і в р. 1909 наміряємося, без збільшення передплати, збільшити його коло 15%, головню через збільшення складу (гранки), уповаючи, що число передплатників зросте і цього року та сим лишком покрийуться кошти такого збільшення.

Се збільшення, сподіваємося, дасть можливість більшої ініціативи редакції, без зменшення доступу до нашого журналу широким кругам наших письменників, публіцистів і учених з їх писаннями. Далекі від усякої виключности, ми далі раді будемо всім, хто шукатиме в нашій журналі місця для обговорення питань нашого життя. Роля єдиного українського журналу накладає на нас обов'язок широкої гостинности, і ми будемо далі триматися її, пильнуючи тільки, щоб витримані були основні провідні ідеї нашої програми і тактики. Різність становищ, з яких можуть бути обговорені ці питання, навіть пожадана; згідність в основних вимогах нашої національної і загально поступової програми обов'язкова.

Таж обставина — що журнал наш все ще зістаєть ся єдиним українським журналом, змушує нас до певної поблажливости до нових, молодших робітників на полі нашого письменства: як тепер так і далі ми не вважаємо можливим замикати ся в кружку вибраних талантів, і як ми так і читачі наші зволять пам'ятати, що инакші вимоги прикладатимуться творам звісних, випробованих письменників, а инакші писанням початковим.

Деякі чисто технічні бажання і прошення нашої адміністрації читачі наші знайдуть в оповістках нашої контори в сій і дальшій книжці. В кн. XII буде поданий реєстр писань прийнятих до друку за другу половину цього року. Писання, які були прийняті до друку в першій половині року¹⁾, а з браку місця не могли вийти досі, будуть уміщені по можности в близших книжках, на скільки погіршення цензурних умов не стане тому на перешкоді.

М. Грушевський.

¹⁾ Див. виказ їх в кн. VI.